KLEURRIJK LEUSDEN

Lokale inclusie agenda Leusden 2020-2022

Leusden, september 2020

Inhoud

1 Voorwoord 3

2 Inleiding en aanleiding 4

3 VN-verdrag handicap 5

4 Raakvlakken met andere beleidskaders 6

5 Proces om tot deze agenda te komen 7

6 Uitgangspunten, ambitie en doelgroep 8

6.1 Wat zijn onze uitgangspunten? 8

6.2 Wat is onze ambitie? 8

6.3 Wat bedoelen we met inclusie? 9

6.4 Op wie richten we ons? 9

7 Vier speerpunten 11

8 Financiën 14

9 Borging en monitoring 14

Bijlage 1 – Uitvoeringsplan 2020-2022, onderdeel speerpunten

Toegankelijke openbare ruimte 14

Toegankelijk vervoer 15

Toegankelijke vrije tijdsbesteding 17

Toegankelijke informatie & communicatie 19

Bijlage 2 – Uitvoeringsplan 2020-2022, onderdeel regulier

Toegankelijke arbeidsmarkt 21

Passend onderwijs 22

Passende woningen 23

Toegankelijke (gezondheids)zorg & maatschappelijke ondersteuning 24

1 Voorwoord

De gemeente Leusden staat voor een samenleving waarin iedereen kan meedoen. Soms lukt dat niet helemaal. Bijvoorbeeld als mensen een beperking hebben. Zoals problemen met horen of zien. Anderen zijn slecht ter been of zitten in een rolstoel. Voor hen zijn niet alle voorzieningen even toegankelijk. Ook zijn er inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven. Ze krijgen daardoor niet altijd de informatie die ze nodig hebben. Andere inwoners voelen zich minder thuis in Leusden omdat ze te maken hebben met vervelende opmerkingen. Zoals homo's en lesbiennes die soms worden uitgescholden als ze op straat lopen. We kunnen dus nog niet spreken van een ' inclusieve samenleving' in Leusden waarin iedereen zich geaccepteerd voelt en er mag zijn.

In 2016 is in Nederland het VN-verdrag Handicap in werking getreden. Dit verdrag gaat over alledaagse thema's als zorg, wonen, werken en vervoer. Gemeenten hebben van het rijk de opdracht gekregen om uitvoering te geven aan het VN-verdrag. De gemeente Leusden heeft dit verdrag aangegrepen om een lokale inclusie agenda op te stellen. Daarin hebben we niet alleen aandacht voor mensen met een handicap, maar ook voor laaggeletterden en inwoners met een LHBT[1] - achtergrond.

Deze agenda hebben we samen met inwoners, waaronder ervaringsdeskundigen, en (belangen)-organisaties opgesteld. Samen hebben we een ambitie geformuleerd en bepaald welke thema's en maatregelen in de komende 2,5 jaar prioriteit zouden moeten krijgen. De speerpunten zijn: openbare ruimte, vervoer, vrije tijd, en informatie/communicatie. Op deze thema's ervaren inwoners de meeste beperkingen. Er gebeurt al veel in Leusden op het terrein van toegankelijkheid en inclusie. Daarom bevat deze agenda ook een overzicht van alles wat we al doen, ook op de thema's die geen prioriteit hebben. Dit document laat zien dat we al veel hebben bereikt en dat onze ambities nog groot zijn.

Wij danken iedereen die heeft meegedaan, vooral de ervaringsdeskundigen voor hun grote betrokkenheid en creativiteit.

Erik van Beurden, wethouder welzijn & zorg

[1] LHBT staat voor: Lesbisch, Homo, Biseksueel of Transgender. De term lhbti, waarbij de i staat voor intersekse kennen we ook, naast de term lhbtq, waarbij de q staat voor queer of questioning (twijfel). Dat laatste betreft (vaak jonge) mensen die zich nog niet op een seksuele voorkeur hebben vastgelegd. Wij gebruiken in dit document de term lhbt omdat de sociale onderzoeken waar we in dit document naar verwijzen zich op de LHBT-groep richten.

2 Inleiding en aanleiding

In 2016 trad in Nederland het 'VN-verdrag handicap' in werking. In dit verdrag zijn de rechten van mensen een beperking vastgelegd. Het gaat om alledaagse thema's zoals wonen, werken en vrije tijd. Het VN-verdrag is opgesteld omdat er nog veel moet gebeuren om de positie van mensen met een beperking in de samenleving te verbeteren. Zo zijn lang niet alle voorzieningen toegankelijk voor mensen met een beperking. Ook in Leusden is dit geen vanzelfsprekendheid.

Gemeenten hebben van het rijk de opdracht gekregen om uitvoering te geven aan het VN-verdrag. De gemeente Leusden heeft de inwerkingtreding van dit verdrag aangegrepen om een lokale inclusie agenda op te stellen. Inclusie betekent 'insluiting'. We bedoelen hiermee dat iedereen erbij hoort. We sluiten niemand uit en willen dat iedereen zich gerespecteerd en thuis voelt in Leusden.

Daarin hebben we niet alleen aandacht voor mensen met een handicap, maar ook voor andere groepen in Leusden die niet altijd mee kunnen doen of zich niet geaccepteerd voelen. Het gaat dan vooral om laaggeletterden en inwoners met een LHBT-achtergrond. 18% van de inwoners ouder dan 16 jaar is laaggeletterd en heeft moeite met lezen, schrijven en digitale vaardigheden. Daardoor begrijpen ze veel informatie niet, zijn ze vaker langdurig arm[2] en hebben vaker (problematische) schulden[3]. Uit landelijk onderzoek weten we dat LHBT'ers zich niet altijd veilig en geaccepteerd voelen vanwege negatieve opmerkingen en dreigementen. En dat vooral LHBT-jongeren kwetsbaar zijn voor depressie en zelfmoord. [4] We hebben geen lokale cijfers die dit onderschrijven.

Dit document is de eerste lokale inclusie agenda van de gemeente Leusden. Deze agenda is samen met ervaringsdeskundigen opgesteld. Samen hebben we een ambitie geformuleerd en bepaald welke thema's en maatregelen prioriteit zouden moeten krijgen in de periode 2020-2022. We doen al veel om een inclusieve gemeente te worden. Daarom bevat deze agenda ook een uitgebreid overzicht van alle acties die we al doen, ook op de thema's die geen prioriteit hebben.

De tekst van deze agenda is opgesteld ten tijde van de versoepeling van de coronamaatregelen. Uit onderzoek van belangenorganisatie IederIn blijkt dat mensen met een chronische ziekte of handicap zowel hard getroffen zijn door corona (bijvoorbeeld wegvallen dagbesteding), maar juist ook veel minder in staat zijn hun leven weer op te pakken. Veel mensen ervaren de versoepeling zelfs als een extra probleem of lopen extra risico's. Dit vraagt van ons allen een bewustzijn om hier rekening mee te houden in houding en gedrag.

[2] Stichting Lezen en Schrijven, Over de relatie tussen laaggeletterdheid en armoede, 2016
[3] WRR, Eigen Schuld?, 2016
[4] SCP, Acceptatie van Homo's, Biseksuelen en transgenders, 2013

3 VN-verdrag handicap

De directe aanleiding van deze lokale inclusie-agenda is dat Nederland in 2016 het VN Verdrag Handicap heeft bekrachtigd. Het doel van dit verdrag is om drempels voor mensen met een beperking zo veel mogelijk weg te nemen, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Het VN-verdrag gaat om alle thema's in het dagelijks leven. In onderstaand plaatje[5] is verbeeld waar het om gaat:

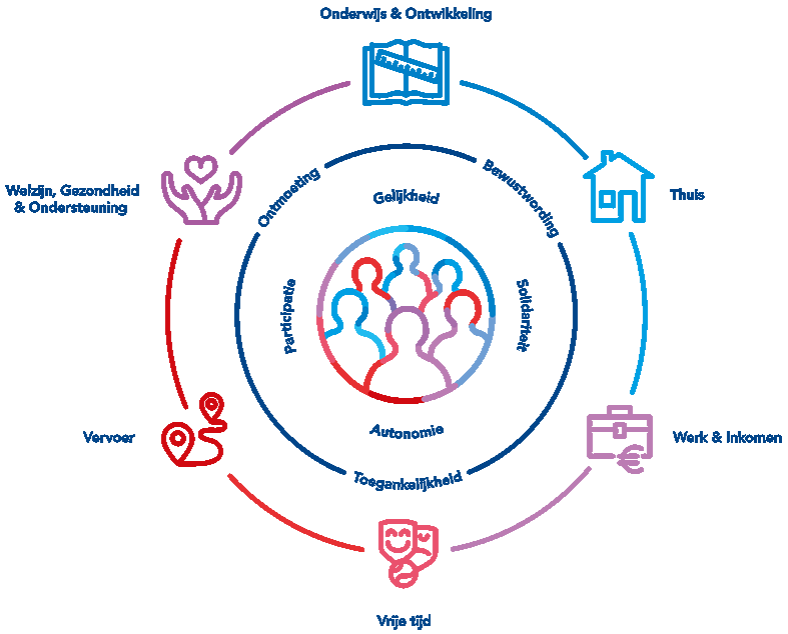

Het midden: het gaat om iedereen: Mensen zonder en mét beperking- doen mee.

Eerste ring: de uitgangspunten: gelijkheid, participatie, solidariteit en autonomie

Tweede ring: de voorwaarden om tot een inclusieve samenleving te komen: bewustwording, ontmoeting en toegankelijkheid.

Derde ring: Het gaat dan om alle levensdomeinen in het dagelijks leven.

Verschillende soorten beperkingen

Mensen kunnen verschillende beperkingen hebben. De definitie volgens het VN-verdrag Handicap luidt: personen met een handicap zijn mensen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen, die hen kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving. De ene beperking is zichtbaarder dan de andere. Onderstaand plaatje geeft een beeld van de soorten beperkingen. Daarbij kunnen mensen ook verschillende beperkingen tegelijk hebben.

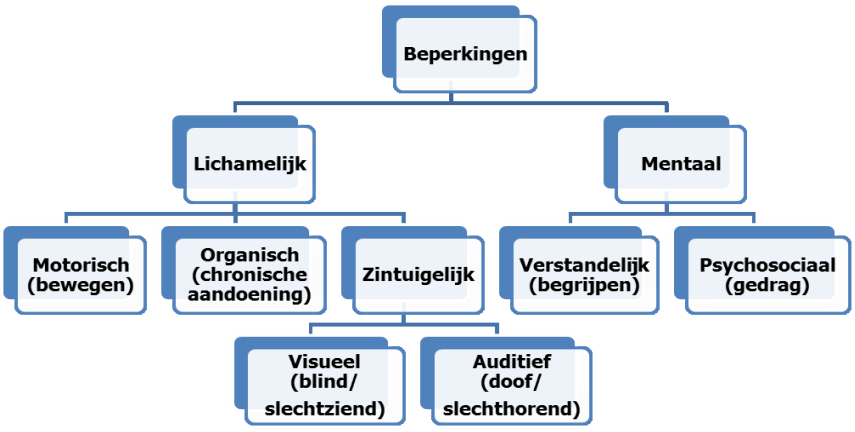

[5] Routekaart Lokale Inclusie Agenda, Vereniging Nederlandse Gemeenten.

4 Raakvlakken met andere beleidskaders

Het VN-verdrag en het principe van toegankelijkheid zijn verankerd in diverse landelijke en lokale kaders. Hieronder noemen we de belangrijkste.

Landelijk	
Ratificatie van het VN-verdrag Handicap	Het VN-Verdrag Handicap trad op 14 juli 2016 in Nederland in werking. De ratificatie was aanleiding tot het aanpassen van diverse wetten en het introduceren van nieuwe wetgeving. Hieronder noemen we er enkele.
Aanpassing Artikel 1 van de grondwet	Een meerderheid van de Tweede Kamer heeft op 30 juni 2020 ingestemd met de uitbreiding van Artikel 1 van de grondwet met de grondslagen handicap en seksuele gerichtheid.
Omgevingswet	De omgevingswet is uitgesteld. De omgevingswet is een bundeling van wetten en regels over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu en water. De wet verplicht gemeenten er voor te zorgen dat de woonomgeving en nieuwe bouwwerken (woningen, scholen en winkels) bereikbaar en toegankelijk moeten zijn. Op dit moment zijn er in diverse landelijke regelingen al toegankelijkheidseisen. Zo moeten gebouwen en openbare buitenruimten toegankelijk zijn voor personen met een handicap. Voor bouwwerken staan hiervoor eisen in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Voor openbare buitenruimten moeten gemeenten er rekening mee houden in omgevingsplannen, projectbesluiten en omgevingsverordeningen.
Wmo, Jeugdwet en Participatiewet	In de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet is de verplichting opgenomen om in het vierjaarlijkse beleidsplein op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het VN-Verdrag.
Diverse wetten en projecten digitale inclusie	Er zijn diverse wetten en projecten om de digitale inclusie op gemeentelijk niveau te borgen. O.a. het wetsvoorstel Wet Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (met zorgplicht voor gemeenten om passende dienstverlening te bieden); Wet Educatie Beroepsonderwijs (met aandacht voor bestrijding laaggeletterdheid), de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (verplichting om activiteiten aan te bieden om (digitale) laaggeletterdheid te voorkomen en/of te bestrijden). Projecten zoals: informatiepunten digitale overheid bij lokale bibliotheken (om inwoners te helpen) en een campagne ‘direct duidelijk’ (om duidelijk taalgebruik door overheden te bevorderen)
Lokaal	
Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR)	Dit handboek is de basis om de openbare ruimte in te richten. De adviezen van BAT Utrecht (Bouw Advies Toegankelijkheid) zijn in dit handboek opgenomen. Het HIOR wordt in 2020 geactualiseerd.
Beleidskader sociaal domein 2019-2022	In dit document is het streven naar een inclusieve samenleving opgenomen
Leusdens Sport- en beweegakkoord 2020	In dit akkoord is ‘inclusief sporten en bewegen’ één van de vier thema’s. Met vooral aandacht voor senioren en kwetsbare Leusdenaren, zoals mensen met een beperking, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en kwetsbare jongeren.
Woonvisie 2016-2025	In de Woonvisie is opgenomen dat Leusden een vitale en krachtige woongemeente wil blijven met goede voorzieningen voor haar inwoners. Er is aandacht voor het bouwen van woningen/appartementen voor senioren en één- en tweepersoons huishoudens.

5 Proces om tot deze agenda te komen

We hebben deze inclusie agenda samen met inwoners en (belangen)organisaties gemaakt. Bij het proces om deze agenda tot stand te brengen, hadden we een interactieve aanpak voor ogen waarbij we samen bij elkaar zouden komen om prioriteiten te bepalen in thema's en maatregelen. Dit is helaas verstoord door het coronavirus. Daardoor waren we beperkt in gezamenlijke ideeënstromen en uitwisselingen. Informatie is nu vaker gedeeld via de telefoon en mail en door het uitzetten van opdrachten.

Hoe heeft het proces er precies uitgezien?

➢ Gemeentelijke quickscan

De gemeente heeft in januari 2020, als eigen voorbereiding, een inventarisatie gemaakt van de toegankelijkheid in Leusden op de belangrijkste thema's van het VN-verdrag. Deze quick scan is daarna op onderdelen gebruikt bij de thematafels.

➢ Startbijeenkomst

In februari is in het Huis van Leusden een startbijeenkomst georganiseerd. Deze is bijgewoond door mensen met een beperking en vertegenwoordigers van belangenorganisaties. Vertegenwoordigers uit de LHBT-gemeenschap waren ook uitgenodigd, maar niet aanwezig. We hebben inwoners, waaronder ervaringsdeskundigen, gevraagd welke belemmeringen ze ervaren en welke thema's prioriteit moeten krijgen. Gezamenlijk hebben we **verkend** welke thema's het meeste prioriteit hebben in Leusden. Dat zijn: openbare ruimte, vervoer, vrije tijd en informatie/communicatie.

➢ Thematafels

Om ons te **verdiepen** in de thema's en deze **vorm** te **geven** waren in maart en april thematafels gepland. Het idee was om samen met inwoners en organisaties in twee bijeenkomsten per thema de thema's uit te werken: eerst gezamenlijk de ambitie en subthema's bepalen. Vervolgens afstemmen welke maatregelen prioriteit hebben. Dit traject is vanwege het coronavirus veranderd in een mail- en (beeld)beltraject in de periode maart-mei. De thematafel vrije tijd is wel fysiek bijeengekomen.

➢ Geen rondetafelgesprek LHBT

We waren voornemens een rondetafel gesprek te organiseren met vertegenwoordigers uit de LHBT-gemeenschap om te horen waar ze tegenaanlopen in Leusden. Vanwege het coronavirus was het niet mogelijk om een bijeenkomst te organiseren. Ook is het ons niet gelukt om telefonisch met een vertegenwoordiger van het COC te spreken. Uit een gesprek met lokale vertegenwoordigers[6] leiden we af dat LHBT'ers niet of nauwelijks zichtbaar zijn in Leusden. Jongerencentrum Fort33 heeft laten weten dat een deel van hun doelgroep er niet voor uit durft te komen dat ze homo of lesbisch zijn, en dat dit ertoe leidt dat ze minder goed in hun vel zitten. In deze inclusie agenda vragen we nadere aandacht voor de doelgroep binnen de thema's vrije tijd en informatie/communicatie.

➢ Geen slotbijeenkomst, wél een mailronde

Vanwege het coronavirus hebben we geen slotbijeenkomst georganiseerd. De concepttekst van dit document is in juni via de mail voorgelegd aan alle betrokkenen. Reacties zijn verwerkt.

[6] We hebben gesproken met: ambtenaren veiligheid, antiracisme, sport, en medewerkers van Voila en Fort33 en sportverenigingen.

6 Uitgangspunten, ambitie en doelgroep

Op de startbijeenkomst hebben we met ambtenaren, inwoners (ervaringsdeskundigen) en (belangen)organisaties gesproken over uitgangspunten, ambitie en de doelgroep van de Lokale inclusieagenda.

6.1 Wat zijn onze uitgangspunten?

- We zijn samen verantwoordelijk voor een inclusieve gemeente: gemeente, (vrijwilligers)organisaties, bedrijven en inwoners.

- Iedereen is gelijkwaardig. De input van inwoners, waaronder ervaringsdeskundigen, is net zo waardevol als die van een organisatie met beroepskrachten.

- We streven naar algemeen beleid waar mogelijk, specifiek waar nodig.
  Inclusiebeleid is geen doelgroepenbeleid. Een inclusieve samenleving is bij uitstek een samenleving waarin reguliere oplossingen de voorkeur hebben boven oplossingen voor specifieke doelgroepen. Deze oplossingen moeten dan wel toegankelijk zijn voor iedereen. Daar waar dat niet mogelijk is, is specifiek beleid voor bepaalde groepen inwoners nodig. Om structureel aandacht aan deze groepen te besteden biedt inbedding in het reguliere beleid de beste kansen.

- Inclusief beleid is een geleidelijk proces. We kunnen niet alles tegelijk. We doen het stapje - voor-stapje. We hebben ons in deze inclusie-agenda geconcentreerd op de situatie van mensen met een beperking, en prioriteit gegeven aan 4 thema's.

- We zoeken naar 'evenredige' oplossingen. Evenredig is een ingewikkeld woord. We bedoelen hiermee dat de kosten voor de maatregel die genomen moet worden om de toegankelijkheid van een voorziening te vergroten redelijk moeten zijn. Daarbij zoeken we naar maatwerkoplossingen waarbij we vernieuwend en innovatief te werk willen gaan, gericht op samenwerkingskracht. De verantwoordelijkheid om de maatregel te realiseren moet bij de juiste persoon/instantie worden belegd.

6.2 Wat is onze ambitie?

In het beleidskader sociaal domein 2019 – 2022 staat het volgende over toegankelijkheid en een inclusieve samenleving:

Leusden is toegankelijk voor iedereen en iedereen doet mee. We streven naar een inclusieve samenleving, waarin alle inwoners mee kunnen doen. Helaas is dat voor mensen met een beperking (nog) niet altijd het geval. Dit vereist dat er geen belemmeringen meer zijn om te participeren binnen de verschillende leefgebieden binnen de samenleving: wonen, openbare ruimte, zorg en ondersteuning, vervoer, werk & inkomen, onderwijs en vrije tijd. We willen deze belemmeringen waar mogelijk wegnemen. Daarvoor ontwikkelen we een integrale agenda.

Deze ambitie werken we uit in vier speerpunten (zie hoofdstuk 7).

6.3 Wat bedoelen we met inclusie?

Inclusie is in het beleidskader sociaal domein niet omschreven. In deze agenda hanteren we de volgende definitie:

Inclusie betekent toenemende participatie van ***elk individu*** in de samenleving, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Een inclusieve samenleving is een samenleving waaraan ***iedereen*** optimaal kan deelnemen[7]. Bij inclusie gaat het om een omgekeerde beweging: je past de samenleving aan waardoor iedereen aan de 'reguliere' samenleving kan deelnemen, in plaats van in aparte scholen, werkomgeving etc.

6.4 Op wie richten we ons?

Alle mensen moeten mee kunnen doen in de samenleving: alle leeftijden, culturele achtergronden, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Dit is een opgave voor de hele samenleving: gemeente, bedrijven, horeca, verenigingen en inwoners. Deze notitie is daarom voor iedereen in Leusden bestemd.

De samenleving is niet voor iedereen even toegankelijk. Sommige groepen ervaren meer beperkingen dan anderen. Dat geldt vooral voor mensen met een handicap, laaggeletterden en mensen die tot de LHBT-gemeenschap horen. Daarom hebben we in deze inclusie-agenda speciale aandacht voor deze inwoners.

➢ Mensen met een beperking

We weten niet precies hoeveel mensen in Nederland een handicap hebben. We gaan uit van de volgende ramingen van het CBS/SCP die we vertaald hebben naar Leusden[8].

Type beperking/handicap (matig/ernstig)	Geraamd aantal NL	Geraamd aantal Leusden
Lichamelijke handicap	1,5 miljoen	2.650
Doven en slechthorenden	1,3 miljoen	2.300
Blinden en slechtzienden	316.000	500
Ernstige psychische aandoeningen	281.000	300
(licht) verstandelijke beperking	142.000	150

Om het *totaal* aantal mensen met een lichamelijke beperking te schatten, kunnen bovenstaande getallen niet zomaar worden opgeteld. Er zijn namelijk mensen die een combinatie van beperkingen hebben en deze worden verschillende keren in de afzonderlijke tellingen meegenomen. Volgens cijfers van het CBS/SCP heeft 1,7 miljoen mensen, 10% van de bevolking, een matige of ernstige beperking. In Leusden gaat het dan om 3.000 inwoners.

[7] Bolsenbroek & Van Houten, 2010
[8] Factsheet VN-verdrag Handicap, VNG, https://vng.nl/wat-is-het-doel-van-het-vn-verdrag.

➢ Laaggeletterden

In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Dat is een op de zes. Vaak hebben zij ook moeite met digitale vaardigheden. Een groot deel van deze groep is autochtoon[9]. Deze groep wordt moeilijk bereikt.

➢ LHBT'ers

Uit landelijk onderzoek[10] blijkt dat 4-7% van de inwoners lesbisch, homo, biseksueel of transgender is. Door de jaren heen zijn Nederlanders steeds positiever gaan staan tegenover LHBT'ers. In 2018 vond 92% van de Nederlanders dat LHBT'ers het leven moeten kunnen leiden dat ze willen. LHBT'ers krijgen nog wel vaak te maken met negatieve reacties en geweld (20%) en zijn vaker slachtoffer van een misdrijf dan hetero's. Specifiek voor transgenders is dit percentage nog hoger: 40% heeft te maken met een negatieve ervaring in de openbare ruimte. Ook weten we dat jongeren met een LHBT achtergrond vaker worden gepest dan hun heteroseksuele leeftijdsgenoten. Zij hebben vaker een lagere eigenwaarde en psychologische problemen.

Aan de hand van landelijke cijfers veronderstellen we dat dit ook speelt in Leusden. Maar we hebben gemerkt dat we meer/andere inspanningen moeten verrichten om ook echt met inwoners uit deze doelgroep in contact te komen. Daartoe hebben we specifieke acties opgenomen in het uitvoerings-plan, bij de onderdelen vrije tijd en communicatie, waarbij we ons vooral richten op jonge LHBT'ers.

[9] Algemene Rekenkamer, cijfers dateren van 2012.
[10] Factsheet Movisie, feiten en cijfers LHBTI op een rij, cijfers 2018

7 Vier speerpunten

Op de startbijeenkomst hebben we vier thema's uit het VN-verdrag als speerpunt gekozen om de komende 2,5 jaar mee aan de slag te gaan: openbare ruimte, vrije tijd, vervoer en maatschappelijke bewustwording/toegankelijke informatie. In thematafels hebben we deze uitgewerkt: welke ambitie hebben we voor ogen? Wat zijn de belangrijkste punten waarmee we als eerste aan de slag willen?

➢ Toegankelijk en veilig vervoer

Alle inwoners in Leusden kunnen gebruik maken van toegankelijk en veilig vervoer

Goed toegankelijk vervoer is essentieel voor een inclusieve samenleving. Inwoners willen/moeten zich kunnen verplaatsen van bijvoorbeeld thuis naar werk, school en vrijetijdsbesteding. Hoe meer zelfstandig dit georganiseerd kan worden, hoe beter. De komende twee jaar hebben we vooral aandacht voor: (1) veilig lopen en fietsen, (2) de bereikbaarheid van de bus(halte) en (3) doelgroep vervoer. Het op elkaar laten aansluiten van vervoersvormen is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Net als het ontwikkelen van kennis, vaardigheden en sensitiviteit bij buschauffeurs in het omgaan met mensen met een beperking.

Mirjam: *"Mijn ouders zijn in 1980 bewust naar Leusden verhuisd. Vanwege mijn visuele beperking was het belangrijk dat ik zelfstandig mijn weg kon vinden en het dorp daarop was aangepast. Leusden had toen en heeft nog steeds veel vrij liggende fietspaden, wijken waar je als fietser veilig kan fietsen en openbaar vervoer dat goed aansluit op de trein in Amersfoort. Daardoor kan ik nu nog steeds zelfstandig reizen en ben ik waar mogelijk onafhankelijk. Dat kan ik alleen behouden als er geen fietspaden verdwijnen en de bus blijft rijden naar Amersfoort en het UMC Utrecht".*

➢ Maatschappelijke bewustwording en toegankelijke informatie

In Leusden vinden we toegankelijke informatie voor iedereen vanzelfsprekend. Samen zijn we verantwoordelijk voor toegankelijke communicatie en informatie

We willen dat alle inwoners beter toegang verkrijgen tot de gemeentelijke dienstverlening. Op een manier die bij hen past. Online, offline of via persoonlijk contact. In begrijpelijke taal en waar nodig in een prikkelarme omgeving. We gaan daartoe o.a. de gemeentelijke apps toegankelijk maken en beleidsadviseurs trainen in helder schrijven. Ook is het van belang dat de informatie over het aanbod van toegankelijke voorzieningen in Leusden goed vindbaar is. We gaan o.a. onderzoeken of de app van de organisatie Ongehinderd een geschikt instrument is om inwoners hierover te informeren.

Een inclusieve gemeente start met bewustwording. Leusden is een diverse samenleving, waarin mensen wonen met verschillende achtergronden, mét en zonder (zichtbare) beperking. Dit proces van bewustwording moet allereerst (verder) ontwikkeld worden in de gemeentelijke organisatie. Dit is een continu proces, dat voortdurend aandacht nodig heeft. We pakken dit op in nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigen.

- Toegankelijke openbare ruimte

Iedereen in Leusden moet gebruik kunnen maken van de openbare ruimte.

De openbare ruimte is een leefomgeving van ons allemaal en moet voor iedereen toegankelijk zijn. Ook inwoners met een functiebeperking moeten de openbare ruimte goed kunnen gebruiken. We wonen allemaal in een huis, in een straat, in een wijk. Een hoge mate van toegankelijkheid en leven zonder fysieke belemmeringen is voor ons allemaal prettig. Zo stellen we de mensen met een zorg- of hulpbehoefte in staat overal een "zo normaal mogelijk leven" op te bouwen. Het is dan wel van belang dat de gemeente ervoor zorgt dat de openbare ruimte toegankelijk is.

We gaan de komende twee jaar er voor zorgen dat (1) het thema toegankelijkheid prioriteit krijgt in het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR). (2) Daarnaast werken we eraan dat meldingen over toegankelijkheidsproblemen goed worden opgepakt door het meldpunt openbare ruimte. De gemeente heeft meer aandacht voor handhaving en treedt adequater op.

- Divers aanbod in vrije tijdsbesteding

Iedereen in Leusden heeft keuzemogelijkheden in vrije tijdsbesteding

In Leusden hebben we een divers aanbod aan vrije tijdsbesteding. Zowel binnen als buiten, voor mensen met of zonder beperking. Passend bij de omvang van een gemeente van 30.000 inwoners. Het aanbod is gericht op sporten & bewegen, elkaar ontmoeten, jezelf ontwikkelen en/of genieten van een evenement.

Prioriteiten voor de komende twee jaar zijn: (1) Zoveel mogelijk kan iedereen gebruik maken van het reguliere aanbod. Concreet gaan we reguliere activiteiten bij ontmoeting en cultuur meer faciliteren met schrijftolken/tolken gebarentaal, headsets, beamers etc. zodat ook mensen met een auditieve of visuele beperking deze activiteiten kunnen bijwonen. (2) We willen dat de vrije tijdsbesteding laat zien dat er interactie is tussen inwoners, zodat duidelijk is dat we allen deel uit maken van een diverse samenleving waarin iedereen er mag zijn. We gaan o.a. onderzoeken of het invoeren van de gedragscode Diversiteit en Inclusie gehanteerd kan worden bij gesubsidieerde partners. (3) In het sport- en beweegakkoord hebben we al laten zien dat er aandacht is voor inclusief sporten. Vanuit het inclusiebeleid vragen we extra aandacht voor sporters met een LHBT-achtergrond. We willen dat zij zich ook welkom voelen.

In de bijlage (vanaf pagina 15) staat het uitvoeringsplan, met concrete actiepunten, voor deze vier speerpunten. Ook geven we aan wat we al doen op de thema's die geen speerpunt zijn, maar wel essentiële levensdomeinen zijn, zoals gezondheidszorg & maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, wonen en werk.

8 Financiën

In het College Uitvoeringsprogramma 2018-2022 zijn geen specifieke middelen opgenomen om de toegankelijkheid van Leusden te vergroten. Voor een deel is dit ook niet nodig. Immers, ons uitgangspunt is dat algemeen beleid voor specifiek beleid gaat en dat middelen uit de reguliere begroting moeten komen. De uren van (gemeentelijke) beleidsadviseurs als aanjager en facilitator zijn opgenomen in de reguliere uitvoeringsplannen van de gemeente.

Extra middelen zijn wel noodzakelijk om de volgende specifieke maatregelen mogelijk te maken (zie verder het uitvoeringsplan vanaf pag. 13). Deze bekostigen we uit het werkbudget sociaal domein.

Thema	Maatregel	Budget 2021	Budget 2022
Vervoer	Verbeteren van de herinrichting van de openbare ruimte om de veiligheid en toegankelijkheid fietsen/lopen te verbeteren, na het uitvoeren van een schouw (2x per jaar)	10.000	10.000
Vervoer	Scan naar de behoefte naar en kansen voor aanvullende (vrijwillige) vervoersvoorzieningen.	2.000 (PM post; bedoeld als opstartkosten als blijkt dat aanvullende voorziening nodig is)	
Communicatie	Bewustwordingscampagne (gekoppeld aan concrete acties)	5.000	5.000
Subtotaal		17.000	15.000

9 Borging en monitoring

Deze notitie is een dynamisch document. We richten een monitorgroep op en vragen enkele deelnemers uit de 4 thematafels of zij hierin willen participeren. Elk half jaar gaan we in gesprek over de voortgang van de uitvoeringsagenda. Waar nodig sturen we bij. De voortgang nemen we op in de monitor Sociaal Domein waarmee we college en raad informeren. Daarbij zullen we ook ervaringsdeskundigen aan het woord laten of zij daadwerkelijk zien dat Leusden inclusiever wordt.

In 2022 evalueren we:

- Zijn de activiteiten uitgevoerd en de resultaten behaald? Kunnen we ‘feitelijk’ concluderen dat de toegankelijkheid in Leusden op diverse leefgebieden is toegenomen?
- Ervaren personen met een beperking dat zij op een gelijkwaardig(er) manier kunnen participeren in Leusden? (meting via groepsgesprek).
- Is in algemene zin het bewustzijn binnen de gemeentelijke organisatie zodanig toegenomen dat we niet meer opnieuw een separate lokale inclusie agenda hoeven op te stellen, maar dat het thema toegankelijkheid en diversiteit voldoende geborgd is in (a) de omgevingsvisie/ het omgevingsplan en (b) het beleidskader/uitvoeringsplan sociaal domein? (meting via groepsgesprek, waarbij we ook ervaringsdeskundigen betrekken). Door opname van het inclusiebeleid in het reguliere beleidsplan sociaal domein voldoen we ook aan het amendement dat de Tweede Kamer heeft aangenomen dat inclusiebeleid een onderdeel moet zijn van het reguliere plan.[11]

[11] Met de ratificatie van het VN-Verdrag is in de Jeugdwet, Wmo en Participatiewet de verplichting toegevoegd om in het (verplichte) periodiek plan op te nemen hoe de gemeenteraad uitvoering geeft aan het VN-Verdrag. Daarnaast is met het ‘Amendement Van der Staaij en Bergkamp’ vastgelegd dat deze periodieke plannen samengevoegd dienen te worden tot één integraal plan voor het hele sociale domein.[7]

Bijlage 1 – Uitvoeringsplan 2020 – 2022, onderdeel speerpunten

Thema: Toegankelijke openbare ruimte *Ambitie: Iedereen in Leusden moet gebruik kunnen maken van de openbare ruimte.*			
Onderwerp & doel	**Selectie van wat we al doen**	**Wat gaan we nog meer doen in 2020-2022**	**Wie zijn daarbij betrokken? Evt. kosten**
Functio-naliteit boven esthetiek Doel: toegankelijk-heid als norm meenemen bij inrichting openbare ruimte	De gemeente actualiseert regelmatig het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR). Hierin staan de afspraken over hoe we in Leusden de openbare ruimte inrichten. In het handboek is het onderwerp van inclusie & toegankelijkheid van de openbare ruimte opgenomen door onder andere te verwijzen naar het kenniscentrum BAT-Utrecht (Bouw Advies Toegankelijkheid). Belangrijk is dat het onderwerp van inclusie & toegankelijkheid hoog op de agenda komt te staan bij vernieuwingen en groot onderhoud in de openbare ruimte	○ In 2020 en daarna 1- of 2-jaarlijks actualiseert de gemeente het Handboek Inrichting Openbare Ruimte en legt daarin vast dat het onderwerp van inclusie & toegankelijkheid een prioriteit heeft bij de planvoorbereiding; ○ Houdt in het oog dat we belang hechten aan een goede toegankelijkheid van belangrijke routes van en naar centrumgebieden, zoals bijv. de route tussen een winkelcentrum en een zorginstelling, en brengt de overige gebieden op een minimaal benodigd basisniveau van toegankelijkheid. Voert dit uit tijdens natuurlijke ingrijpmomenten van vernieuwingen en groot onderhoud in de openbare ruimte. ○ Het treffen van maatregelen voor toegankelijk is niet kostenverhogend wanneer het op tijd wordt ingevoegd in het planproces. Wanneer het later moet worden hersteld of toegevoegd aan het plan of tijdens de uitvoering is dat wel kostenverhogend. Het komt er dus op neer dat de inrichters van de openbare ruimte voldoende bewust zijn van het belang van een toegankelijke openbare ruimte.	Gemeente (beleid en uitvoering openbare ruimte) (Kosten uit regulier budget)
Handhaven & ingrijpen Doel: adequaat handhaven en ingrijpen waar nodig	De gemeente heeft een handhavingsbeleid, maar in de praktijk blijkt dat de gemeente niet altijd even toegankelijk is (c.q. open staat voor meldingen/signalen over toegankelijkheidsproblemen in de openbare ruimte) en dus ook niet altijd even adequaat optreedt.	De gemeente moet meer ingrijpen daar waar onzorgvuldig omgesprongen wordt met de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Dit begint bij een communicatief-bereikbare gemeente, die ontvankelijk is voor meldingen/signalen over toegankelijkheidsproblemen in de openbare ruimte. Vervolgens dient de gemeente als beheerder van de openbare ruimte adequaat op te treden, zodat het probleem zo snel mogelijk (het liefst direct) verholpen wordt. ○ We maken afspraken met het meldpunt openbare ruimte dat toegankelijkheidsproblemen in de openbare ruimte separaat worden geregistreerd (zie ook meldfunctie bij thema vervoer) ○ De meldingen worden teruggekoppeld naar de beleidsadviseurs Wmo en openbare ruimte; ○ De leermomenten vanuit de meldingen worden doorgegeven aan het Kernteam HIOR die verbeterpunten opneemt in de nieuwe versie van het Handboek. Problemen/onduidelijkheden in de openbare ruimte worden hiermee voorkomen	Inwoners (die melden), Gemeente (instellen meldpunt, ervoor zorgdragen dat melding adequaat wordt opgepakt, dat wordt teruggekoppeld naar de inwoner en dat wordt teruggekoppeld naar het kernteam HIOR) (Kosten uit regulier budget)

Thema: Toegankelijk vervoer *Ambitie: Alle inwoners in Leusden kunnen gebruik maken van toegankelijk en veilig vervoer*			
Onderwerp & doel	**Selectie van wat we al doen**	**Wat gaan we nog meer doen in 2020-2022**	**Wie zijn daarbij betrokken? Evt. kosten**
Veilig fietsen en lopen Doel: bevorderen van veilig fietsen en lopen	Onderhoud en inrichting vanuit de reguliere verantwoordelijkheid over de buitenruimte en loop- en fietspaden Vanuit de Wmo leveren van hulpmiddelen en ondersteuning. Gemeente is bezig, in overleg met Provincie, om fietsroutes aan te leggen/te verbeteren.	We richten een werkgroep op met eigen budget die twee keer per jaar een schouw uitvoert naar de meest urgente verbeterpunten. We maken afspraken met het meldpunt openbare ruimte dat meldingen over toegankelijkheid separaat worden geregistreerd en worden teruggekoppeld naar beleid. Verbeterpunten waaraan we denken zijn: ○ Aanbrengen bewegwijzering op drukke kruispunten, hoorbare verkeerslichten & drempels. ○ Loop- en fietsroutes breed genoeg maken, obstakel vrij (ook rekening houden met toegankelijkheid scootmobielen), en op regelmatige afstand bankjes plaatsen. Voorrang geven aan fietsers en wandelaars bij kruispunten. ○ Voet-en fietspaden voldoende verlichten. ○ Toegankelijk maken van het voetgangersnetwerk zoals rolstoelvriendelijke opritten, trottoirs zonder losliggende tegels of andere obstakels, en oversteekplaatsen met voldoende tijd om over te steken.	Gemeente, Lariks, RCL/SMBL/Duwgroep geïnteresseerden (ervaringsdeskundige gebruikers van fiets-/voetgangersnetwerk). Werkbudget van 10.000 per jaar voor aanpassingen (2021 en 2022)
Klantvrien-delijk doelgroep-vervoer Doel: verbeteren van de dienst-verlening van het doelgroep-vervoer	Regiotaxi: Gemeente heeft regionaal overleg met de provincie. Provincie koopt in, Gemeente indiceert en betaalt een deel van de kosten. Chauffeurs van gecontracteerde vervoerders volgen een uitgebreide training klantvriendelijkheid.	Verbeteren van de dienstverlening van de regiotaxi door gebruik te maken van huidige overlegstructuren. We blijven aandacht vragen voor het verbeteren van de wachttijden.	Gemeente, provincie en aanbieder (geen extra kosten begroot)
	Indiceren gebruik van Valys	Geen extra maatregelen	Valys
	Automaatje en de plusbus	○ Inzetten op (nog) grotere bekendheid en gebruik van automaatje ○ Een scan naar de behoefte naar en kansen voor aanvullende (vrijwillige) vervoersvoorzieningen. Als uit de scan blijkt dat er aanvullende voorzieningen nodig zijn, spreken we de PM post aan voor opstartkosten.	Gemeente, Lariks, Coördinator AutoMaatje, belangenorganisaties PM post van € 2.000

	Vanuit de Wmo leveren we hulpmiddelen, indiceren we vervoer bij dagbesteding en regelen we een vervoersvergoeding	Geen extra maatregelen	Gemeente
Bereikbare en toegankelijke bus(haltes) Doel: vergroten toegankelijk-heid openbaar vervoer	Provincie is verantwoordelijk voor OV (Bus), gemeente is verantwoordelijk voor de haltes. Leusden heeft provincie meermaals gevraagd om haltes en routes aan te passen, maar dat is tot nu toe niet mogelijk gebleken Om de **toegankelijkheid** van het OV te vergroten werken we samen met de provincie aan een proef voor gratis OV vervoer voor ouderen met een minimum-inkomen. De uitvoering is vertraagd vanwege het coronavirus. We organiseren trainingen voor mensen met indicatie regiotaxi om gebruik te kunnen maken van het OV	We blijven in de huidige overlegstructuren aandacht vragen voor het verbeteren van de **bereikbaarheid en de toegankelijkheid** van bus en bushaltes (fijnmaziger OV netwerk), en de **dienstverlening** in de bus. Bij **bereikbaarheid** vragen we aandacht voor: o Aanbesteding buslijnen op basis van een betere spreiding van haltes, met name bij de concentraties van publieke voorzieningen en ouderenhuisvesting. o Vermindering huidige loopafstanden: o Van deur naar halte, tussen bushaltes (max 400m) en bij overstappen (bus/trein) Bij **toegankelijkheid** van bushaltes vragen we aandacht voor: o Een veilige oversteekplaats bij de bus (gemeentelijke verantwoordelijkheid). o faciliteren van een voorziening voor rolstoelen o Geleidelijnen voor blinden en slechtzienden o Goede informatievoorziening bij de haltes duidelijke, zichtbare en hoorbare OV-info. Bij verbeteren **dienstverlening** in de bus vragen we aandacht bij de directie van de vervoersbedrijven voor het trainen van buschauffeurs om klanten met een beperking vriendelijker te bejegenen. (ruimer hulp bieden aan mensen met een fysieke beperking, verstandelijke/neurologische beperking). Directie moet randvoorwaarden creëren voor chauffeurs om dit mogelijk te maken	Gemeente in samenwerking met andere gemeentes (om de lobby krachtiger te maken). (SMBL/Duwgroep (via ROCOV) Een veilige oversteekplaats nemen we mee bij de schouw (zie eerste maatregel)

Onderwerp: Toegankelijke vrije tijdsbesteding

Iedereen in Leusden heeft keuzemogelijkheden in vrije tijdsbesteding

In Leusden hebben we een divers aanbod aan vrije tijdsbesteding. Zowel binnen als buiten, voor mensen met of zonder beperking. Passend bij de omvang van een gemeente van 30.000 inwoners. Het aanbod is gericht op sporten & bewegen, elkaar ontmoeten, jezelf ontwikkelen en/of genieten van een evenement. Zoveel mogelijk kan iedereen gebruik maken van het reguliere aanbod. We streven ernaar dat de vrije tijdsbesteding erop gericht is dat er interactie is tussen inwoners, zodat duidelijk is dat we allen deel uit maken van een diverse samenleving waarin iedereen er mag zijn. Medewerkers in de sport- en cultuursector zijn getraind in het omgaan van mensen met een diverse achtergrond. Ze weten hoe ze iedereen welkom kunnen laten voelen

Onderwerp & doel	**Selectie van wat we al doen**	**Wat gaan we nog meer doen in 2020-2022**	**Wie zijn daarbij betrokken? Evt. kosten?**
Ontmoeting Doel: Het huidige aanbod toegankelijker maken voor alle Leusdenaren zodat mensen elkaar meer op natuurlijke wijze kunnen ontmoeten Nb Inclusie is tweeledig in dit kader - De samenleving biedt ruimte aan iedereen om mee te doen en is zich daar bewust van. - Er is ruimte voor 'specifieke' groepen in de vorm van contact met gelijkgestemden zoals bv het project Kleurrijke vrouwen of 'De Klepper' activiteiten etc.. Deze projecten zorgen ervoor dat men participeert in de samenleving.	Activiteiten in de Bron Wijkverenigingen Alandsbeek, LeusdenZet en DAVA, de Moespot. De Smederij Grijze Borrel bij diverse horecaondernemingen in Leusden	De reguliere activiteiten een aantal keer per jaar extra faciliteren met een gebarentolk /schrijftolk/ ringleiding /headsets/ met ingesproken info/ beamers (onderzoek naar de kosten). Winkeliers betrekken bij het creëren van ontmoetingsplekken. Bewustwording waar slechtzienden figuurlijk en letterlijk tegen aanlopen. Organisaties vragen hun website en publicaties aan te passen aan B1niveau (toegankelijk voor laaggeletterden)	Gemeente welzijnsorganisaties Winkeliers, bibliotheek (extra kosten uit reguliere budget)
	Voor mensen met dementie: Dagactiviteiten in de Bron Voor Nieuwe Nederlanders: Kleurrijke vrouwen samenkomsten in de Bron Voor mensen met een verstandelijke beperking: Abrona de Klepper Fort 33 organiseert discofeesten voor jongeren met een beperking	Dagactiviteiten in de Bron voor mensen met dementie en het project Kleurrijke vrouwen is recent gestart en vanwege Corona weer gestopt. Per 1 juli 2020 wordt dit weer opgepakt.	Lariks, de Bron, Bedemzorg, Leger Heils (regulier budget)
	nvt	Meer onderzoek naar behoefte LHBT'ers in Leusden. Meer kennis delen door bijvoorbeeld 1x per jaar een informatiebijeenkomst organiseren daarbij ook sportverenigingen, het onderwijs en ouders meenemen. Of bijvoorbeeld een lezing laten verzorgen door de bibliotheek.	Sportmakelaar, Fort33, bibliotheek, onderwijs, Lariks jongerenwerker (extra kosten uit reguliere budget)

Cultuur Doel: Stimuleren om culturele organisaties (amateurverenigingen en professionele organisaties) om meer programma's geschikt te maken voor alle Leusdenaren. Het publiek is een goede afspiegeling van de Leusdense samenleving	Het Fonds Samenlevingsinitiatieven stimuleert uitvoering van extra culturele/sportieve en welzijns-activiteiten. Criterium is dat het een activiteit moet zijn waar iedereen aan mee kan doen (zo'n 50 activiteiten per jaar). Bibliotheek heeft een programma voor laaggeletterden en speciale boeken te leen voor slechtzienden. Promoot het initiatief Passend Lezen. Organiseert in de schoolvakantie zomeravondcafé voor nieuwe Nederlanders. Scholen in de Kunst organiseert i.s.m. Lariks activiteiten voor jonge mantelzorgers. Fort33 organiseert regelmatig Café Chantant, een meezingmiddag voor ouderen.	Onderzoeken of het invoeren van de gedragscode Diversiteit en Inclusie gehanteerd kan worden bij de bibliotheek, Scholen in de Kunst en Fort33 en Wijkverenigingen (Alandsbeek, DAVA en LeusdenZet. Dit betrekken bij de subsidiegesprekken. Meer aandacht op de websites van culturele organisaties over welke mogelijkheden aan ondersteuning er zijn. Mogelijkheid om via ticketverkoop aan te geven waar behoefte aan is. Personeel daarop instrueren.	Gemeente en de (grotere) culturele organisaties (kosten uit regulier budget of fonds samenlevingsinitiatieven)
Inclusief sporten en bewegen Doel: verbreden van het sport- en beweegaanbod voor alle Leusdenaren	In het sportakkoord is aandacht voor inclusief sporten (daar is de beweging in gang gezet van 'aangepast' sporten naar inclusief sporten).	Meer onderzoek naar behoefte LHBT'ers in Leusden. Meer kennis delen door bijvoorbeeld 1x per jaar een informatiebijeenkomst organiseren bij sportverenigingen. 1 keer per jaar een informatiebijeenkomst houden over inclusief sporten.	Scholen/ Fort 33 (kosten uit regulier budget)
Doel: specifieke groepen Leusdenaren stimuleren om actief om gebruik te maken van het sport- en beweegaanbod. Zij worden goed geïnformeerd over het beweeg- en sportaanbod	Het beweegloket matcht vraag en aanbod voor specifieke beweegvragen. Vanuit de signalering van het beweegloket wordt vernieuwing van het aanbod gestimuleerd en ondersteund	Deskundigheidsbevordering over diversiteit bij trainers en coaches. Behouden van sportactiviteiten specifiek voor personen met een beperking.	Sportmakelaar (kosten uit regulier budget of fonds samenlevingsinitatieven)

Thema: Maatschappelijke bewustwording en toegankelijke informatie *Ambitie: In Leusden vinden we toegankelijkheid voor iedereen vanzelfsprekend. Samen zijn we verantwoordelijk voor toegankelijke communicatie en informatie.*			
Onderwerp & doel	**Selectie van wat we al doen**	**Wat gaan we nog meer doen in 2020-2022**	**Wie zijn daarbij betrokken? Evt. kosten?**
Gemeentelijke dienstverlening Doel: verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening zodat deze voor iedere inwoner toegankelijk is. Met toegankelijk bedoelen we: op verschillende manieren beschikbaar (digitaal, schriftelijk, mondeling) en in begrijpelijke taal geschreven.	*Online:* De website voldoet aan de landelijke richtlijnen toegankelijkheid. Teksten zijn op B1 niveau geschreven. (De gemeente beschikt over het Waarmerk drempelvrij.nl, het Nederlands Kwaliteitsmerk voor toegankelijke websites)	De gemeentelijke apps voldoen ook aan de landelijke richtlijnen toegankelijkheid.	Gemeente (kosten zijn opgenomen in communicatiebudget)
		We maken afspraken met Lariks dat hun website ook voldoet aan de landelijke richtlijnen. Daarmee is deze ook toegankelijker voor laaggeletterden (schrijven B1 niveau).	Lariks (kosten nog niet in beeld)
	Offline/schriftelijk: Consulenten schuldhulpverlening schrijven hun brieven aan cliënten op B1 niveau	Medewerkers die regelmatig direct contact hebben met inwoners, volgen de training 'helder schrijven, klare taal'. Daarmee kunnen ook laaggeletterden de brieven van de gemeente beter begrijpen.	Gemeente (kosten uit regulier opleidings-budget)
	Persoonlijk: Baliemedewerkers zijn getraind in bejegening. Er zijn geen specifieke trainingen hoe om te gaan met mensen met een beperking	We richten ons op het vergroten van bewustwording van baliemedewerkers in de communicatie met doven/ slechthorenden en blinden/slechtzienden. We onderzoeken de mogelijkheden/noodzaak van een cursus Nederlands ondersteund met Gebaren. We nemen contact op met het Nederlands Gebarencentrum of audiologisch centrum Kentalis. (deze actie nemen we mee bij het subthema bewustwording). We betrekken hier lokale ervaringsdeskundigen bij.	Gemeente en ervaringsdeskundigen (evt. kosten uit regulier budget)
	Persoonlijk: We doen nu nog niets om de toegankelijkheid van bijeenkomsten voor doven/slechthorenden en blinden/slechtzienden te verbeteren	Experimenteren met de inzet van Schrijftolken en Tolken Gebarentaal bij vergaderingen en andere bijeenkomsten van de gemeente. We onderzoeken de mogelijkheden tot audiodescriptie voor blinden.	Gemeente en ervaringsdeskundigen (extra kosten via het reguliere budget)
Informatievoorziening Doel: we vergroten de vindbaarheid en toegankelijkheid van informatie zodat iedere inwoner op een eenvoudige, laagdrempelige wijze de benodigde informatie kan vinden.	*Vergroten vindbaarheid:* Er zijn weliswaar veel voorzieningen/activiteiten voor inwoners met een beperking, maar deze zijn niet altijd bekend of op één plek beschikbaar.	Onderzoeken of de gratis app van de organisatie Ongehinderd een geschikt instrument is om inwoners te informeren over toegankelijke gebouwen en faciliteiten in Leusden.	Gemeente, inwoners, (belangen)organisaties
	Vergroten toegankelijkheid: we maken afspraken met gesubsidieerde organisaties, maar niet over toegankelijkheid van informatie.	We gaan in gesprek met gesubsidieerde organisaties of zij in hun informatievoorziening (digitaal/schriftelijk en mondeling) rekening willen houden met doven/slechthorenden en blinden/slechtzienden en laaggeletterden.	Gemeente, gesubsidieerde organisaties
	Vergroten toegankelijkheid: De bibliotheek heeft een uitgebreid programma voor laaggeletterden.	We willen meer laaggeletterde autochtone Nederlanders bereiken. We zoeken naar onorthodoxe manieren om deze groep te bereiken (bv. prikbord supermarkt).	Bibliotheek en ervaringsdeskundigen

Bewustwording Doel: inwoners, ambtenaren en ondernemers zijn zich meer bewust en bereid om in hun werk of dagelijks leven de (sociale) toegankelijkheid voor mensen met een beperking. LHBTI-gemeenschap en laaggeletterden te vergroten	n.v.t.	We ontwikkelen een plan van aanpak met activiteiten en acties die het thema (sociale) toegankelijkheid op de agenda zet bij ambtenaren, inwoners en instellingen. We informeren, stimuleren en faciliteren hen om inclusief te denken en rekening te houden met (sociale) toegankelijkheid voor mensen met een beperking, LHBT'ers en laaggeletterden. We doen dit samen met ervaringsdeskundigen.	Medewerkers gemeente, € 5.000 (2021) en € 5.000 (2022)

Bijlage 2 – Uitvoeringsplan 2020 – 2022, onderdeel regulier

Thema: Toegankelijke arbeidsmarkt *Ambitie: Vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een arbeidsbeperking en streven naar een inclusieve arbeidsmarkt (uit: beleidskader sociaal domein 2019-2022).* De focus ligt op uitvoering van reeds ingezet beleid. Over het algemeen is het niet doelgroepgericht, maar spitst het zich op een aantal onderdelen wel toe.		
Wat willen we bereiken?	**Selectie van wat we al doen**	**Wie zijn hierbij betrokken?**
Vergroten van de arbeidsparticipatie van mensen met een beperking, gezondheidsklachten, leeftijd of culturele achtergrond	Inzet van (reguliere) re-integratie voorzieningen	Amersfoort afd. Werk, Inkomen en Zorg (WIZ)
	Ondersteuning op maat (zoals trainingen of loonkostensubsidie)	WIZ Amersfoort
	Nauwe samenwerking met het lokale bedrijfsleven om 100 mensen uit de bijstand te halen (Samenlevingsakkoord werk, 2019-2022)	Gemeente Leusden, Werkgeversservicepunt (WSP), lokale en regionale ondernemers, WIZ Amersfoort
	Voldoen aan de banenafspraak (garantiebanen) binnen de regionale arbeidsmarkt (afspraak 2014-2019: 1013 banen is ruimschoots behaald).	WSP, UWV, ondernemers overheden
	Diverse projecten in het kader van het project 'Perspectief op werk' (2020/2021)	WSP, gemeenten in de Arbeidsmarktregio Amersfoort, ondernemers, Amfors
Vergroten arbeidsparticipatie statushouders en nieuwkomers	Jobmaatjes	Stichting ReconnAct
	Trajectbegeleiding	Integratiewerk (begeleiding statushouders)
	Sluitende samenwerking	WIZ Amersfoort, WSP, Integratiewerk, Lariks en diverse lokale partners.
	In het kader van de nieuwe Wet Inburgering worden leerroutes ontwikkeld, waarin (arbeids)participatie een centrale plaats inneemt.	Integratiewerk, WSP, gemeente Leusden, diverse lokale partners, ondernemers
Inclusieve arbeidsmarkt	Regionaal Plan van aanpak (2019) om inclusief werkgeverschap te versterken met verminderde administratieve regeldruk voor ondernemers	Arbeidsmarktregio Amersfoort
Stimuleren van sociaal ondernemerschap door werkgevers	Via social return on investment (SROI) wordt aan opdrachtverstrekkingen de voorwaarde gekoppeld om m.n. mensen, die uit zichzelf minder kans maken op werk, een arbeidscontract aan te bieden of hun kansen op werk te vergroten. Bij alle inkoop en aanbestedingen door de gemeente boven de drempelwaarde voor aanbestedingen wordt een SROI-verplichting toegepast volgens de z.g. bouwblokken-methode.	Gemeente, WSP

Thema: Passend onderwijs

Ambitie: elk kind krijgt onderwijs dat bij hem past, ook als het extra ondersteuning nodig heeft. Kinderen volgen zoveel mogelijk onderwijs op een reguliere school en worden niet verwezen naar het speciaal onderwijs (uit: Wet Passend onderwijs).

Dit sluit ook aan bij het samenlevingsakkoord jeugd 'samen naar een nieuw perspectief op jeugdhulp': Kinderen worden zoveel mogelijk ondersteund in de reguliere basisinfrastructuur, thuisnabij. Labelen van gedrag moet niet noodzakelijk zijn om een kind de juiste ondersteuning te geven. Waar mogelijk wordt ingestoken op normaliseren van gedrag.

Wat willen we bereiken?	**Selectie van wat we al doen**	**Wie zijn hierbij betrokken?**
Zoveel mogelijk kinderen volgen regulier onderwijs	Basisscholen in Leusden hebben binnen het samenwerkingsverband afspraken om kinderen (basis of extra) ondersteuning te bieden in het regulier onderwijs	Basisscholen, Samenwerkingsverband Eemland
	Het samenwerkingsverband de Eem en de basisscholen die zijn aangesloten bij Voila hebben in het kader van het samenlevingsakkoord jeugd aanvullende afspraken gemaakt om door preventie en vroegtijdige signalering het aantal kinderen dat naar speciaal onderwijs gaat te verminderen. Leerkrachten worden hierbij ondersteund door een expertiseteam	Basisscholen, kinderopvang, Samenwerkingsverband Eemland
	Ouders en professionals worden ondersteund in het normaliseren van problemen bij opvoeden en opgroeien van kinderen waardoor kinderen zo veel mogelijk in het regulier onderwijs blijven	Ouders, kinderopvang, scholen, jeugdzorgorganisaties
Onderwijs en jeugdzorg zijn op elkaar afgestemd	Uitvoeren van de regionale samenwerkingsagenda Passend onderwijs en zorg voor jeugd. De Wet Passend Onderwijs is recent geëvalueerd. Op dit moment is nog niet helder welke maatregelen er worden genomen om te komen tot meer inclusief onderwijs.	Scholen in de regio, gemeente, jeugdzorgorganisaties
Terugdringen van aantal thuiszitters	Uitvoeren van het Thuiszitterspact Regio Eemland	Scholen in de regio, gemeente
Elk kind is uniek en mag er zijn. Leerlingen worden niet gepest op school	Alle basisscholen in Leusden, en over het algemeen ook alle middelbare scholen in de regio, hebben een antipestprotocol. Scholen besteden ook binnen het vak burgerschapsvorming aandacht aan normen, waarden en gelijke rechten voor iedereen	Basisscholen en middelbare scholen
Elke leerling kan zichzelf zijn op de middelbare school	Middelbare scholiere uit Leusden gaan over het algemeen naar school in Amersfoort. Er zijn 10 middelbare scholen in Amersfoort die een GSA netwerk hebben (Gender Sexuality Netwerk) die acties op scholen voeren voor een tolerant schoolklimaat waarin iedereen zich zelfzelf mag zijn.	Scholieren (en docenten)

Thema: Passende woningen

Ambitie: in de Woonvisie 2016-2025, Wonen met Karakter, staat dat Leusden een vitale woongemeente wil blijven met goede voorzieningen voor haar inwoners. Omdat er een tekort is aan geschikte woningen voor ouderen en anderen met een fysieke beperking wordt er de komende jaren meer levensloopbestendige woningen gebouwd. In het beleidskader sociaal domein 2019-2022 is opgenomen dat we zorgen voor passende woningen of woonvormen waarbij we inzetten op levensbestendige woningen met het oog op zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen". Specifieke aandacht is er voor een veilige en vertrouwde woonomgeving voor dementerenden.

Wat willen we bereiken?	Selectie van wat we al doen	Wie zijn hierbij betrokken?
Inwoners, mét of zonder beperking, kunnen zo lang mogelijk in hun eigen huis blijven wonen	De gemeente spreekt VVE's actief aan op hun rol om woningaan-passingen en levensloopbestendige woningen (appartementen met lift en deurdrangers in de algemene ruimte bijvoorbeeld) collectief te faciliteren	Gemeente, VVE's
	Lariks geeft informatie aan inwoners die hun woning willen aanpassen	Lariks
	Er zijn afspraken met Lariks en de WSL over de tijdspanne waarop een aangepaste woning beschikbaar blijft voor iemand met een beperking. Als er niet tijdig, via Lariks, een vraag is van een inwoner met een beperking voor zo'n woning, wordt deze weer in de oude staat hersteld. Er zijn signalen dat we met deze afgesproken werkwijze niet altijd alle vraag en aanbod weten te koppelen. We gaan onderzoeken of we dit proces moeten aanpassen/aanvullen.	Gemeente, Lariks, WSL
	We hebben prestatieafspraken met de WSL om de komende jaren meer levensloopbestendige woningen te bouwen, appartementen (met lift) of grondgeschikte woningen (rollatorgeschikt). Daarbij is het van belang dat deze woningen nabij voorzieningen liggen.	WSL, gemeente
	Inwoners kunnen, volgens de criteria van de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning, een beroep doen op de gemeente voor een woonvoorziening om langer zelfstandig thuis te blijven wonen	Gemeente
	Inwoners met dementie en hun mantelzorgers ondersteunen we om door inzet van voorlichting en domotica zo lang mogelijk veilig thuis te laten wonen	
Er zijn voldoende passende plekken in de regio voor inwoners die behoefte hebben aan beschermd wonen.	We hebben regionale afspraken/afstemming over welke plekken en waar. We hebben een verdelingssystematiek en stellen regionaal beleid op, We organiseren regionale inkoop (van plekken). Lokaal committeren wij ons aan de regionale taakstelling en organiseren dit lokaal.	Gemeente, zorgpartijen, WSL
Er zijn voldoende passende woningen voor inwoners die behoefte hebben aan begeleid wonen	We doen een onderzoek naar de woonbehoefte van kwetsbare inwoners, zoals mensen met een verstandelijke beperking. We maken (prestatie) afspraken met de woningcorporatie en met aanbieders van BW om de door en uitstroom naar zelfstandig/begeleid wonen te organiseren.	Gemeente, zorgpartijen

Thema: Toegankelijke (gezondheids)zorg en maatschappelijke ondersteuning *Ambitie: iedereen moet mee kunnen doen aan de samenleving. Inwoners die dat niet op eigen kracht kunnen, ondersteunen we daarbij. (Beleidskader sociaal domein 2019-2022 'Focus en Transparantie')*		
Wat willen we bereiken?	**Selectie van wat we al doen**	**Wie zijn hierbij betrokken?**
Positieve gezondheid: we stimuleren de veerkracht van inwoners en kijken naar wat inwoners wel kunnen	Preventieve (jeugd)gezondheidszorg: gezondheidsvoorlichting, consultatiebureau, integrale vroeghulp, trainingen om de weerbaarheid van kinderen te vergroten, inzet van buurtsportcoaches, inzet van praktijkondersteuners bij de huisartsen (POH), inzet van SOH	Gemeente, GGD, Lariks, buurtsportcoaches, POH, huisartsen
(Jeugd)zorg & maatschappelijke ondersteuning: met motiverende gespreksvoering en uitgaande van de regie van de inwoner, ondersteunen we inwoners op passende en adequate wijze zodat ze mee kunnen doen in de samenleving	Uitvoering van de regeling tegemoetkoming chronisch zieken en beperkten (financiële tegemoetkoming voor chronisch zieken en mensen met een beperking met een laag inkomen)	Lariks
	Ondersteuning via de basisinfrastructuur: ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligersorganisaties, faciliteren van inloopmogelijkheden voor jongeren en volwassenen	Lariks, inlooppunten (zoals Fort33, inlooppunten etc) en vrijwilligersorganisaties
	Individueel maatwerkoplossingen, zoals individuele begeleiding en dagbesteding	Lariks, (jeugd)zorgorganisaties
	In 2020 komen we met een plan van aanpak om een dementievriendelijke gemeente te worden. Hierin is ook aandacht voor het vergroten van kennis over dementie in de samenleving en het doorbreken van het taboe op dementie.	Gemeente, Lariks, Beweging 3.0, Centraal Zorg, Alzheimer Nederland